

N Á B O Ž E N S T V O A S Ú Č A S N O S Ť

N a S

č. 3/1985

O B S A H :

Cesta národa	2
Zasväcujúca modlitba	4
Naša minulosť	9
Naša budúcnosť	11
Kardinál J. Tomko	12
Slovenskí katolícki biskupi	13
Gréckokatolíci	15
Velehrad '85	17
Gaboltovej '85	19
Gabaj - Borovský - Konc	22
Šaštín '85	22

CESTA NÁRODA S JEHO PATRÓNkou

Sme mariánsky národ.

V Európe nikdy nežil malý národ, ktorý by mal toľko mariánskych kostolov a mariánskych pútnických miest, ako ich má slovenský národ. A dejiny máloktorého národa sú tak úzko spojené s Máriou, ako práve dejiny nášho národa.

Ak zrod nášmu národu dalo kresťanstvo, tak mariánsky kult mu zasa umožnil šťastný historický vývin cez celé jeho dejinné obdobie.

Ako sme už tento rok viackrát spomenuli tento kult ku nám priniesli sv. Cyril a Metod a to po spôsobe byzantskom. Najmä arcibiskup sv. Metod bol veľkým ctiteľom preblahoslavenej Panny Márie. Jej zasvätil svoj arcibiskupský chrám a pred smrťou prosil svojich žiakov, aby jeho telo pochovali práve v tomto chráme.

To, že mariánsky kult od začiatku zapustil hlboké korene v našom ľude a že práve vďaka nemu sme po rozpade Veľkomoravskej ríše prežili stretnutie s cudzím, silnejším a nekresťanským etnikom, dosvedčuje svedectvo arcibiskupa Szelepczyényiho - Pohronca, rodom Slováka v spise "Historia Hungariae", kde v súvislosti s pokresťančením Maďarov píše: "Maďari nemali pôvodne zmysel náboženský a predpoklady pre náboženstvo a predsa mimoriadne rýchlo prijali kresťanstvo. Prečo? Pretože im ho sprostredkovali naši predkovia vo forme mariánskej. Len tak je možné si vysvetliť, že prvý uhorský kráľ sv. Štefan, hneď po nastúpení na trón, zasvätil celú svoju ríšu Preblahoslavenej Panne Márii." Teda sv. Cyril a Metod boli tí, ktorí pri zrode našej národnej identity a našej cirkvi, dali nám do vienu hlboký vzťah k Márii.

Mariánsky kult sa v našom ľude ešte viac prehĺbil za tatárskeho pustošenia. V r. 1241 Tatári napadli naše územie. Pri rieke Slanej porazili uhorské vojsko. Keď sa naši predkovia dozvedeli o tejto porážke, proti tatarskej presile zanechali všetko vo svojich dedinách, zobrali si len to najpotrebnejšie a stiahli sa do hôr.

Ako hovorí tradícia, nebolo rodiny, ktorá by si nebola so sebou vzala obrázok alebo sochu Panny Márie, najmä Blahoslavenej Panny Márie. Vtedy, keď Tatári pustošili naše kraje na rovinách a v údoliach, naše hory zaznievali mariánskym spevom. Tatári znivočili materiálne takmer všetko, ale z ľudí prakticky nikoho. Keď opustili našu krajinu - ako hovorí ďalej tradícia - za spevu tých istých piesní sa náš ľud vracal do svojich chalúp a prvé, čo začal stavať, boli aké-také kostolíky na úctu k Panne Márii - z vďačnosti za jej pomoc.

V 15. storočí sa začali hrnúť z Ázie do Európy Turci. Za krátky čas zobrali veľké plochy Európy. Za sultána Mahmeda II. turecká ríša siahla od Eufratu až k Dunaju na Balkánskom poloostrove. Odtiaľto prichádzali jednotlivé skupiny, ktoré pustošili všetko až k hraniciam terajšieho Slovenska. V tejto dobe sa stal ostrihomským arcibiskupom slovenský zeman Ján Vitéz zo Zredna.

V roku 1470 vydal pastiersky list pre svoju arcidiécezu, ktorá zaberala takmer celé Slovensko. V tomto pastierskom liste píše: "Hrozí nám veľké nebezpečenstvo zo strany Turkov. Nepomôžu nám naše zbrane ani zbrane našich susedov. Musíme sa obrátiť o nadprirodzenú pomoc. Dejiny nás učia, že naši predkovia sa v ťažkých časoch obracali k Bolestnej Panne Márii, prosili ju o pomoc a ona ich vyslyšala.

Ako arcibiskup obraciam sa na vás: zasväťme sa spoločne Bolestnej Panne Márii, aby bola našou ochrankyňou aj naďalej, aby nás chránila pred nebezpečenstvami, ktoré na náš národ prichádzajú."

Úcta k Bolestnej Matke Božej sa ešte viac prehĺbila, keď Turci zvíťazili pri Moháči. Stalo sa tak v roku 1526.

Z celého Uhorska zostalo takmer len Slovensko. Aj arcibiskupi z Ostrihomu preniesli svoje sídlo do Trnavy. Oni boli tiež veľkí propagátori úcty k Bolestnej Panne Márii.

No azda najväčšie zásluhy o túto úctu mal arcibiskup Juraj Szelepcényi - Pohronec, miestokráľ Uhorska. Bol to povedomý Slovák z chudobnej rodiny, jeho otec bol pastier.

Keď vyšlo najaavo, že Turci majú plán zmocniť sa Viedne, vybral sa do Poľska ku kráľovi Jánovi Sobieskému. Podarilo sa mu Sobieského presvedčiť, že ak padne Viedeň, padne stredná Európa a padne aj Poľsko. Sobieski slúbil, že čo najrýchlejšie príde s vojskom na územie Slovenska.

Medzitým sa Turci dostali ku Viedni a zaujali niektoré predmestia. Viedeň vtedy bránilo osem tisíc dobrovoľníkov.

Poľský kráľ dodržal svoje slovo. V auguste prišiel s vojskom na územie Slovenska. Szelepcényi ho čakal pri Bratislave. Mal svätú omšu za vojakov a po nej prikázal rozdať vojakom sto tisíc medailónkov, ktoré si títo zavesili na hruď. Na jednej strane medailónu bola Bolestná Panna Mária, na druhej strane bolo napísané meno Mária.

Sobieski zasa prikázal, aby na každej zástave bolo napísané meno Mária. Nebudeme popisovať už priebeh boja. Vieme, že Poliaci zvíťazili nad dvojnásobnou tureckou presilou. Kresťanská Európa bola zachránená.

/Keď sa pápež Inocent XI. dozvedel, že Viedeň bola zachránená a Turci porazení, vyhlásil 12. september - deň bitky - za sviatok mena Panny Márie pre celú Cirkev./

Spomenuli sme tu tri okamihy dejín nášho národa: rozpad Veľkomoravskej ríše, vpád Tatárov a 150-ročné pustošenie Turkov. Bol to hlboký vzťah k Panne Márii a istotne jej ochrana, ktorá nám dala prežiť tieto udalosti.

Keď pápež Benedikt XIII. v roku 1727 poslal do Trnavy list:

"Súhlasím, aby slovenský národ si aj naďalej uctieval Bolestnú Pannu Máriu ako svoju patrónku", potvrdil to, čo bolo už hlboko zakorenené v srdci národa.

Národ, ktorý je bezbranný, ohrozovaný a trpí, volí si svoju ochrankyňu alebo ochrancu akoby v extáze.

V tejto vízii je obsiahnuté celé jeho bytie, jeho srdce, jeho osudy, bolesti, nádeje a žeby aj jeho cesta a naplnenie, ak sa svojej Patrónky nespustí ?

Mária so svojím mŕtvym Synom na rukách, to je obraz Sedembolestnej Panny Márie.

Keď Herodes chcel zabiť jej Syna, prežila otras, ktorý stále nosila so sebou. Vidíme, s akým strachom sa vracia do Jeruzalema, aby ho hľadála, keď sa stratil. Celý život mala pocit, že ktosi naňho striehta a chránila ho, pretože verila, že nebol na túto zem poslaný nadarmo.

A teraz to všetko skončilo nepochopiteľným a ponižujúcim spôsobom.

Sama, obkolesená zlobou a nenávisťou prežíva svoju "porážku" a bolesť.

V tejto chvíli sa však nič neskončilo. Chystáme sa ako národ zasvätiť Sedembolestnej Panne Márii.

Pripravme sa na toto zasvätenie vo vedomí všetkého, čo pre nás naša nebeská Patrónka v priebehu našich dejín znamenala a znamená !

ZASVÄCUJÚCA MODLITBA SLOVENSKEHO NÁRODA SEDEMBOLESTNEJ PANNY MÁRII

Prevznešená Mária, Matka Sedembolestná !

Slovenský národ sa Ti dnes zvlášť zasväcuje. Už je to vyše tisícsto rokov, ako naši vierozvestcovia svätí Cyril a Metod zoznámili aj s Tebou našich otcov a zaštepili im hlboko do srdca úprimnú lásku k Tebe. A keď neskôr naši otcovia pozerali na minulosť aj súčasnosť svojho národa a videli v nej bolestné údery, ktoré ho zastihli, zvolili si Teba, Sedembolestná Panna Mária, za svoju patrónku a Matku.

Tvoj Syn Ježiš Kristus bolesťou vykúpil ľudí pohrúžených do hriechu. Svojím utrpením a zmŕtvychvstaním zvíťazil nad hriechom a prevádza ľudstvo zo smrti do života. V jeho bolesti Ty si veľkodušne k Nemu sa pripojila a ako On bol mužom bolesti, tak aj Ty si bolestná Matka.

Chceme si teraz pripomenúť Tvojich sedem bolestí a pritom si uvedomiť naše zlé sklony, chceme si ďalej spomenúť na sedem bolestí, ktoré náš národ pretrpel v histórii jedenástich storočí a konečne sa Ti chceme zasvätiť ako veriaci siedmich slovenských diecéz.

Keď Simeon vítal v chráme Mesiáša, Tvojho Syna, označil ho za "znamenie, ktorému sa bude protirečiť", čím naznačil tajomstvo jeho utrpenia a umučenia. A hneď dodal, že aj Ty budeš mať účasť na tomto tajomstve utrpenia: "Tvoje vlastné srdce prenikne meč." Túto životnú úlohu si Ty veľkodušne prijala. My pokorne uznávame, že sme neboli vždy ochotní vziať na seba zodpovednosť za osudy Kristovej Cirkvi a nášho ľudu. Sľubujeme, že odteraz všetok svoj um a všetky svoje sily dáme do služieb kráľovstva Tvojho Syna.

Ľud: Sedembolestná Panna Mária, my Ti to sľubujeme !

Keď sa Herodes rozhodol zabiť deti v Betleheme, aby zabil Mesiáša, Jozef ho zachránil útekem do Egypta. Ty si pocítovala strach o život svojho Syna a musela si s ním znášať útrapy vyhnanstva. Veľmi nám je Matka drahá, ľúto, že v dnešných časoch aj na Slovensku sa každoročne zabíja množstvo detí a to ešte pred ich narodením. Sľubujeme, že sa budeme zastávať týchto detí a všetkých slabých, chorých, opustených a prenasledovaných.

Ľud: Sedembolestná Panna Mária, my Ti to sľubujeme !

Veľké úzkosti si prežívala, Sedembolestná, keď sa Ti dvanásťročný Ježiš stratil v Jeruzaleme. Plná bólu si mu povedala: "S bolesťou sme ťa hľadali". Ježiš však bol v tom, čo je Jeho Otca. Nás bolí, že naša mládež prepadá alkoholizmu, nemravnosti a nevere. Sľubujeme, že si chceme zachovať alebo obnoviť vieru a našu mládež viesť k striedlivosti, čistote a Kristovej viere.

Ľud: Sedembolestná Panna Mária, my Ti to sľubujeme !

Ty si sa pripojila na krížovej ceste smelo a odvážne k svojmu Synovi, lebo aj Ty si chcela mať účasť na jeho vykupiteľskom utrpení. My s ľútosťou vyznávame, že zo zbabelosti a z túžby po lepšom postavení neraz sme sa hanbili hlásiť svojím životom ku Kristovi. Sľubujeme, že si prehlbíme a smelo rozvineme dedičstvo otcov a ona i v diaspore !

Ľud: Sedembolestná Panna Mária, my Ti to sľubujeme !

Keď Tvoj Syn trpel za nás na kríži, pribral si nás za svojich bratov a sestry a Teba vyhlásil za našu Matku. Uznávame, Sedembolestná, že mnoho ráz sa nechováme ako Kristovi bratia a sestry, ale že medzi nami panuje závisť, ubližovanie slabším, nenávisť a mamonárstvo. Sľubujeme, že ako bratia a sestry v Kristu chceme sa navzájom deliť o všetky plody zeme a práce, aby pod spoločnou strechou nášho domova nebolo hladných, ubiedených a nešťastných.

Ľud: Sedembolestná Panna Mária, my Ti to sľubujeme !

S veľkou útrpnosťou si držala v náručí svojho Syna, keď ho snali z kríža a s bolesťou si pozerala na jeho rany, ktoré mu zapríčinili hriechy ľudstva. My tam vidíme aj naše hriechy, naše chyby: nedostatok lásky v našich rodinách, ľahostajnosť k druhým a najmä ľahkomyselnosť, s akou niektorí z nás odpadávajú od Krista. A predsa On nám Tvojimi rukami poskytol v dejinách nesmierne dobrá. Sľubujeme, že nikdy nezabudneme na dobrodenia, ktoré si preukázala nášmu národu.

Ľud: Sedembolestná Panna Mária, my Ti to sľubujeme !

Pri Ježišovom pohrebe si, Sedembolestná Matka, ronila slzy, i keď si s veľkou nádejou očakávala slávne vzkriesenie Svojho Syna. Smutný je aj teraz Tvoj pohľad na cirkev - tajomné telo Kristovo, najmä na nejednotnosť kresťanov na Slovensku, ktorú sme aj my zavinili zlým príkladom, nevšímavosťou a neláskou. Ľutujeme všetky hriechy, ktorými sme ublížili alebo pohoršili našich spolubratov kresťanov i nekresťanov. Sľubujeme, že sa budeme modliť a pracovať za zjednotenie kresťanov.

Ľud: Sedembolestná Panna Mária, my Ti to sľubujeme !

II. Náš národ si Ťa vzal, Sedembolestná, za patrónku, lebo aj on prešiel siedmimi bolesťami vo svojej histórii.

Hneď ako pred tisícsto rokmi zomrel náš slávny arcibiskup Metod, jeho učeníci museli odísť z našej krajiny do vyhnanstva. Tým sa rozpadlo naše nábožensko-kultúrne stredisko. To pocítil nielen náš národ, ale celé tajomné Telo Tvojho Syna, svätá Cirkev, lebo Velkomoravská cirkev obdivuhodne spájala východ so západom. Keď sa tieto zväzky pretrhli, čoskoro nastal východný rozkol, ktorý dodnes trhá tajomné Telo Kristovo. Sľachetní kresťania sa vynasnažujú ekumenickým hnutím usкориť deň, keď nastane jednota medzi katolíckymi a pravoslávnyimi kresťanmi. Tušíme, že slovenský národ má v tomto hnutí od Boha zvláštne poslanie.

Prosíme Ťa, aby si viedla všetkých kresťanov a ich predstavených, biskupov a kňazov k zjednoteniu v jednej Cirkvi, k opravdivej láske k Tvojmu Synovi a k jeho námestníkovi na zemi - pápežovi.

Ľud : Sedembolestná Panna Mária, oroduj za nás !

Pre hriechy a nesvornosť zastihol potom náš národ ďalší trest, keď pritiahli pohanské kmene z Ázie, rozbili štátny útvar našich predkov a my sme na tisíc rokov stratili samostatnosť. No to hlavné : vieru v Tvojho Syna sme si zachovali a verne sme sa jej pridržiavali, hoci sme nemali svoj vlastný štát.

Aby si našim rodinám a všetkým členom nášho národa pomáhala udržať si pravú vieru a vrúcnu nábožnosť.

Ľud: Sedembolestná Panna Mária, oroduj za nás !

Keď Tatári v trinástom storočí zaplavili kresťanské krajiny, vtrhli aj na naše Slovensko, pálili a vraždili všetko, čoho sa zmocnili. Naši predkovia vo svojich modlitbách nezabudli na Teba, Sedembolestná a Ty si im pomohla tak, že nepriateľ čoskoro opustil našu krajinu.

Aby si náš národ neopustila, keď bude kráčať krížovou cestou.

Ľud: Sedembolestná Panna Mária, oroduj za nás !

Neskôr sa vojská osmanskej ríše usadili v našom susedstve a skoro dvesto rokov plienili aj naše mestá. Mladíkov a devy brali do zajatia, kde bola ohrozená ich viera a mravnosť. Aj teraz nás ohrozuje nebezpečenstvo straty viery a mravnosti u našej mládeže.

Aby si našu mládež viedla k čistote a pravej viere,

Ľud: Sedembolestná Panna Mária, oroduj za nás !

Potom prišli spory o Kristovu vieru, o Cirkev, o sviatosti. Bola napadnutá, Sedembolestná Matka, aj Tvoja česť a úcta, Tvoje sochy a obrazy. V bratovražedných vojnách a povstaniach slovenský národ dlho krvácal. Až Tvoj mocný príhovor krajinu upokojil. Ale nábožensky ostal národ rozdelený.

Aby celý náš národ hľadal v Tvojom Synovi a v Tebe ochranu a spásu,

Ľud: Sedembolestná Panna Mária, oroduj za nás !

Po dlhom čase prišli hrôzy dvoch svetových vojen. Prvá skosila tisíce mladých životov, druhá i našu krajinu pustošila. Náš veriaci ľud však nezabudol na svoju Patrónku, putoval k Tvojim svätyniam, aby si vyprosila pokoj pre svojich chránencov.

Aby náš národ bol uchránený od hrôz ďalšej vojny a aby naši chorí a trpiaci našli v Tvojom náručí ochranu a útechu.

Ľud: Sedembolestná Panna Mária, oroduj za nás !

Teraz náš slovenský národ prežíva bolesť, ktorú mu spôsobuje nevera. Nemáme obsadené biskupské stolce, kňazov je čoraz menej, bola zastavená činnosť reholí, veľmi je sťažené vyučovanie náboženstva a náboženská výchova mládeže, formovanie kňazského dorastu, vydávanie katolíckej tlače, vedenie intenzívnejšieho duchovného života.

Aby sa u nás uznávali Božie práva a aby náš národ prežíval budúce časy v nádeji na vzkriesenie,

Ľud : Sedembolestná Panna Mária, oroduj za nás !

III. A teraz, Sedembolestná Matka, vypočuj naše dôverné prosby a vďaky zo siedmich slovenských diecéz:

My, veriaci trnavskej arcidiecézy, pozdravujeme Ťa z našej národnej svätynie - zo Šaštína, z baziliky, v ktorej Ťa náš národ, Sedembolestná, už celé storočia uctieva ako svoju patrónku. Odporúčame Ti naše mestá, najmä naše hlavné mesto Bratislavu. Kiež na Tvoj príhovor prekvitá v nich hlboký kresťanský život. Nech všetci veriaci, ale najmä pracujúca a študujúca mládež horlivo sa zhromažďuje okolo eucharistie Tvojho Božského Syna. Ďakujeme Ti, že na Tvoj príhovor sa zriadila na Slovensku cirkevná provincia so sídlom v Trnave. Pričin sa, naša slávna Patrónka, aby ona mala vo svojich biskupských sídlach hodných apoštolských nástupcov !

Ľud spieva : Tie šaštínske zvony k sebe nás volajú,
Patrónke Slovenska poklonu vzdávajú,
Sedembolestná Panna Mária,
Tebe slovenská spieva krajina :
Tisíc ráz buď zdravas, oroduj vždy za nás !

Veriaci najstaršieho biskupstva strednej Európy, pozdravujeme Ťa z kolísky slovenského kresťanstva - zo staroslávnej Nitry, aby sme sa Ti, Sedembolestná, poďakovali, že Tvojimi modlitbami sa po jedenásť storočí udržovala Kristova viera v našom slovenskom národe. Nech sú stále preplnené kostoly a svätyne, zasvätené Bohu cez Teba a božích svätých, a nech udržujú oheň Ducha Svätého u veriacich. Vypros tiež požehnanie na naše polia a vinohrady !

Ľud spieva : Na hrade v Nitre bratia zo Solúna
Cyril a Metod kázali nám spásu,
voviedli nás do Cirkvi svätej lona,
učili národ poznať čnosti krásu.
/: Od doby tej nám svetlo viery planie,
dedičstvo otcov, zachovaj nám, Pane !:/

My, čo žijeme v banskobystrickom biskupstve, pozdravujeme Ťa zo Starých Hôr. Žehnaj nás a naše práce v horách baniach a továrňach. Pomáhaj nám tiež okolo Matice rozvíjať slovenskú literatúru a kultúru, ako aj všetky poklady duchovného života. Nech sa naše písomníctvo dá do služieb Kristových, ó Sedembolestná !

Ľud spieva : Vykvitla ruža v starohorskom chráme,
krásne sa skveje na presvätom stane,
Mária, Mária, Mária z ruže kvet,
ku Tebe volá široký celý svet !

My veriaci spišskej diecézy zdravíme Ťa z Tvojej baziliky na Levočskej Hore a vrúčne Ťa prosíme, opatruj naše rodiny, naše deti, našu mládež a dospelých, aby sme Ti ostali vždy verní, Sedembolestná. Naša diecéza sa vinie so svojimi farnosťami okolo krásnych Tatier. Tak sa chceme stále vinúť aj k Cirkvi, krásnej Neveste Kristovej.

Ľud spieva : Ó Mária, Prímluvnica naša, teba anjel Pánov pozdravil :
Panna čistá, počneš Mesiáša, by ľud z moci diabla vyrazil.
Počuj Matka, naše vrúčne prosby, aby nás nezasiahli
pekla hrozby.
Pros nech Boh Syn, Tebou zrodený, otvorí zas nám
raj stratený.

My veriaci rožňavskej diecézy schádzame sa v katedrálnom chráme, ktorý je Tebe zasvätený. My všetci chceme tiež byť chrámom božím, aby v nás prebýval Duch Svätý. Preto chceme strážiť Božie zákony, nerozlučovať manželstvá, mať v úcte dôstojnosť ženy, prebúdzajúci sa život. Vypros nám, Sedembolestná, odpustenie našich previnení proti Božím zákonom. Umožni tiež zblíženie a vzájomné porozumenie s našimi odlúčenými bratmi !

Ľud spieva : Nám synom a dcéram rodným udeľ ducha svornosti
a uštedri ľuďom hodným dni pokoja hojnosti.
Prosíme Ťa, by zavládla medzi nami jednota,
aby Cirkev objat mohla všetkých členov národa.

My z košického biskupstva pozdravujeme Ťa, Sedembolestná, z nášho veľkolepého katedrálneho chrámu a dávame sa pod Tvoju ochranu. Chceme s Tvojou pomocou pestovať kresťanské čnosti: striedlivosť, svedomitosť, pracovitosť a obetavosť. Ako naši košickí mučeníci, chceme si zachovať vieru až do posledného dychu. Vypros nám, Sedembolestná, vytrvalosť vo viere až do konca !

Ľud spieva: Vy hrdinskí Krista mučeníci,
sláva Košíc, pýcha národa,
večnej v nebi slávy účastníci,
proste za nás hriešnych u Boha !
K vám sa nesú zvučné našich piesní hlasy,
proste, by aj nám dal Boh raz veniec spásy :
Mučeníci, bohatieri, Cirkvi našej ozdoby !

My, katolíci východného obradu z prešovskej diecézy prichádzame k Tebe s pozdravom, Presvätá Panna, Bohorodička, Sedembolestná Mária. Ďakujeme Ti, že si sa prihovárala za nás, aby sa po niekoľkých smutných rokoch obnovil verejný prejav nášho gréckokatolíckeho spoločenstva. My vieme, Sedembolestná, že slovenský národ a najmä jeho časť východného obradu má od Prozreteľnosti určenú zvláštnu úlohu: stať sa mostom, ktorý umožní zblíženie a konečné zjednotenie medzi katolíkmi a pravoslávnyimi kresťanmi. Veríme, že nám v tom budeš na pomoci !

Ľud spieva : Čestnejšuju cheruvim
i slavnejšuju bez sraffenija serafim,
bez istlenija Boga Slova roždšuju,
suščuju Bogorodicu Ťa veličajem.

Pre toto všetko, dobrá Matka, Sedembolestná Panna Mária, naša Patrónka, celý náš slovenský národ sa Ti dnes zasväčuje a venuje. Panuj nad ním svojou duchovnou vládou, vypros mu dobrých cirkevných i svetských predstaviteľných. Ochráňuj Slovensko, ochraňuj nás, ktorí sa Ti oddávame telom i dušou. Vypros nám milosrdenstvo u Boha Otca. Predstav mu Ježišovo i svoje prebochnuté Srdce a všetky utrpenia, ktoré si s Ježišom na zemi za nás pretrpela. A keď opustíme našu drahú slovenskú vlasť pozemskú, privítaj nás s materinskou láskou vo večnej vlasti nebeskej ! Amen.

Ľud spieva : Ó Mária bolestivá, naša ochrana,
slovenský náš národ volá: Pros za nás Boha.
/:Ty si Mat dobroživá, Patrónka Lútoslivá,
oroduj vždy za náš národ u svojho Syna !:/
Matka drahá, spomni na nás tu pod Tatrami,
verní sme my svätej Cirkvi, prebývaj s nami !
/:Ty si Mat ... :/
Po horách i po dolinách venčíme Tvoj chrám,
pútné miesta volajú Ti: Matka, národ chrán !
/:Ty si Mat ... :/
Hlad, mor, vojny odstráň od nás, vypros pokoja,
slovenský ľud nech vždy stráži ochrana Tvoja.
/:Ty si Mat:/

Tebe sa tu oddávame, Matka pomôž nám,
by sme i my i potomci vyhli vždy vojnám.
/:Ty si Mat'... :/

Vlast' našu stráž a obhajuj, vypros milosti,
nech nás Syn tvoj posilňuje vo viere, čnosti.
/:Ty si Mat' ... :/

NAŠA MINULOSŤ

Televízia uviedla pred nejakým časom film pod názvom "Muž bez minulosti". Ukazuje v ňom prípad jedinca, ktorý tají svoju pravú minulosť a vystupuje, akoby vôbec neexistovala.

Tým sa ale vylučuje zo spoločnosti v ktorej žije, stáva sa obyčajným robotom bez osobnosti, bez charakteru a citu.

Názorný príklad, že bez minulosti sa jednoducho nedá žiť.

Každý človek má svoje dejiny, históriu svojho života : do prítomnosti a budúcnosti nesie so sebou všetky udalosti, ktoré ho stretli a formovali jeho charakter, názory a postoje.

Sú tu zachytené radosti a bolesti, úspechy a neúspechy, dobré skutky a hriechy. Ak by chcel človek zo svojho života toto všetko odpísať a nebrať to do úvahy, stratil by zázemie, ku ktorému sa môže vracieť aby sa osviežil, očistil a mohol vykročiť ďalej. Stratil by poslednú intimitu svojho života, v ktorej sa dotvára jeho osobnosť.

Čo platí o jednotlivcovi, to sa týka aj širšieho spoločenstva, predovšetkým národa. Národ bez histórie, ktorý sa o odkaz svojej minulosti nezaujíma a neváži si ho, je naozaj poľutovaniahodný a bez nadnesenia možno povedať, že asi nemá príliš veľkú nádej na prežitie. Stratiť svoju národnú a kultúrnu kontinuitu možno niekedy za jednu dve generácie. Ale znovu ju nadobudnúť môže trvať celé storočia. V pralesoch Južnej Ameriky žijú potomkovia čiernych otrokov, ktorí sem boli presídlení z Afriky. Je to zmes ľudí z celého afrického kontinentu., zmes ľudí, ktorá stratila spojenie so svojou starou vlasťou. Nepozná svoje dejiny, nepodarilo sa jej zachovať si svoju kultúru a tradíciu.

Misionári, ktorí medzi nimi pracujú nevedia s nimi nadviazať žiadny duchovný kontakt a nevedia, ako sa pohnúť z tejto slepej uličky.

Čo bolo povedané o národnom spoločenstve, vzťahuje sa aj na náboženské spoločenstvo, na Cirkev a to ako v celosvetovom meradle tak i v lokálnom.

My, katolícki kresťania na Slovensku sa musíme pýtať: aká je naša minulosť, ako určovala a mala vplyv na našu súčasnosť a aké závery pre budúcnosť z nej musíme vyvodiť.

Jubilejný Metodov rok nás k takýmto úvahám priamo núti. Svätí solúnski bratia nám priniesli svetlo Kristovho evanjelia. Natíska sa otázka : čo sa s týmto požehnaným dielom na našom území stalo ? Ako ho dokázali naši predkovia uplatniť v osobnom a spoločenskom živote ? V čom ono zmenilo morálku nášho národa ?

Ako u iných európskych národov, tak aj v slovenskom národe zjemnilo evanjelium jeho mravy a z divokej hordy urobilo civilizované obyvateľstvo. Kresťanstvo nieslo so sebou myšlienku lásky k blížnemu, ktorá nám dala nemocnice, útulky pre prestarnutých a pre siroty, a naučila človeka nebyť ľahostajným k tomu, ktorý hladoval.

Bez tohoto základu, postaveného v minulosti cyrilometodskou vierou, by nebolo ani dnešnej novodobej sociálnej starostlivosti. Kresťanstvo odstránilo mnohoženstvo a postavilo rodinný život ako podmienku sporiadaného života. Tým súčasne povznieslo úctu k žene ako k matke a panej domu. Vychovalo mravných veľikánov, ktorí podľa príkladu Ježiša Krista postavili svoj osobný záujem a často aj svoj život až na druhé miesto v prospech služby Bohu, blížnemu, cirkvi a vlasti. Pre lásku k cirkvi a nášmu ľudu opustili Konštantín-Cyril a Metod svoju rodnú Byzanciu aby zvestovali našim predkom spásu. Pre vernosť Božej pravde vyrástlo u nás tisícky kňazov, rehoľníkov a rehoľníč, ktorí viedli a ochraňovali slovenský ľud v priebehu jeho dejín.

Formálne sme síce ako národ nedali svetu žiadneho svätého, ale kto pozná naše dejiny, kto pozoroval naše matere a staré matere, vidí pred sebou obrovský zástup drobných, nenápadných postáv, ktoré doniesli dedičstvo otcov a dobrotu svojho srdca až do dnešných čias. Týmto všetkým vďačíme za to, že cyrilometodská viera po stránke mravnej posunula náš národ hodne vpred.

A mohla posunúť ešte ďalej, keby nebolo v našich dejinách tej druhej stránky - ľudského hriechu, nevernosti Božím príkazom. Boli to naše každodenného života, boli to zrady, kedy pre osobný prospech ľudia zabúdali na záujmy a potreby iných, boli to obdobia, keď naši predkovia zneužívali moc, ktorú mali, keď sa nevedeli dostatočne postaviť na obranu každého - bez rozdielu vyznania alebo národnosti - kto to potreboval. Toto všetko nebolo neúspechom cyrilometodskej viery, ale dôsledkom nerozšpektovania tých zásad a princípov, ktoré ona stavala na prvé miesto v hierarchii hodnôt, ako úcta k človeku, tolerancia a pripravenosť k odpusteniu.

Čaká nás čas, kedy sa budeme musieť s otvorenými očami pozrieť aj na tieto úseky našich dejín.

V neustálom zápase o národné bytie sme sa naučili tieto obdobia obchádzať alebo prikrášľovať. Ale aký význam by malo zakrývať si oči pred pravdou a žiť v neskutočnom svete mýtov ?

Cyrilometodská viera nám prináša teda dvojaký odkaz : požehnanie a pokánie.

Ak chceme ďalej poniesť faklu viery, potom nie je možné nenadviazať na túto tradíciu. Naša viera bude len vtedy nosnou, ak si uvedomíme, že sme duhovnými dedičmi viery našich predkov.

Ináč nekonal ani náš Božský Spasiteľ Ježiš Kristus, ktorý sa v izraelskom prostredí stále odvolával na duchovné dedičstvo Starého zákona.

Čo z našej kresťanskej minulosti prevezmeme ?

Oheň príkladov opravdivej kresťanskej lásky k Bohu a blížnemu alebo popol egoizmu, bezohľadnosti, nenávisť a povrchnosti, od ktorého sa každý znechutene odvráti ?

Naša minulosť nás učí, čo dokáže kresťanstvo, ak je brané dôsledne v osobnom a verejnom živote, ak preniká aj tie najvšednejšie skutočnosti našej existencie.

Prosme Pána, aby sme v jubilejnom Metodovom roku, na prahu tretieho tisícročia, boli opravdivými duchovnými dedičmi viery našich predkov !

NAŠA BUDÚCNOSŤ

"Dávajte cisárovi čo je cisárovo a Bohu čo je Božie" /Mk 12, 17/. Kresťania si v priebehu dejín nebudú môcť vyberať civilizácie, kultúry alebo politické systémy, v ktorých by chceli žiť.

"Dávajte cisárovi, čo je cisárovo" znamená, že každé prostredie, v ktorom budú žiť, bude pre nich faktom, "dávajte Bohu, čo je Božie" znamená pre nich večnú konfrontáciu s týmto prostredím. Niektorí musia prehrať! Celé dejiny Cirkvi nám o tom hovoria. Prví kresťania dokázali premeniť za 300 rokov Rímsku ríšu, na druhej strane miesta, kde žili niekedy kvitnúce cirkvi, zívajú dnes prázdnotou.

Stretnutie Cirkvi s každou civilizáciou, je stretnutím na život a na smrť. V tomto existuje už tu na zemi akási spravodlivosť a pre Cirkev overenie jej opravdivosti.

Ak Cirkev dokázala pochopiť prostredie, v ktorom sa ocitla, ak dokázala dohľad s pravdou a láskou vstúpiť, ak z nevyčerpatelnej hĺbky a šírky kresťanstva dokázala umocňovať život a bojovať proti nepravosti a zlu, tak sa stala opravdivým znamením spásy, prežila i tie najhoršie chvíle a národy ju aj po stáročiach za jej účinkovanie blahorečia /tento rok si takto pripomíname 1100 - výročie smrti sv. Metoda/.

A naopak, ak sa svojho poslania chopila nesprávne, hoc často i mocná, musela po čase ustúpiť alebo odísť, alebo priamo zanikla.

Tu si treba uvedomiť, že tak ako poslaním Cirkvi nie je politický zápas a boj o moc, tak ním nikdy nebolo a nemohlo byť len vykonávanie náboženského kultu. Všetko čo Cirkev hovorila a robila, nebolo predsa a nie je možné odtrhnúť od celkovej klímy v spoločnosti. Povedané ešte silnejšie: vo chvíli, keď Cirkev prestala brať zodpovednosť za osudy tohto sveta, začala vnútorne odumierať. Klamali by sme, keby sme tvrdili, že pre nás tu na Slovensku stojí dnes problém ináč.

V priebehu celých dejín slovenského národa Katolícka cirkev /a neskôr samozrejme tiež Evanjelická cirkev/ niesla zodpovednosť za osudy nášho malého národa.

Ona ho vychovala, chránila jeho existenciu a zaradila medzi európske národy.

Dnes, keď všetky prostriedky duchovného a materiálneho pôsobenia na ľudí sú u nás úplne v rukách štátnej moci, zostala opäť iba cirkev, ktorá je v stave brániť, nielen náboženský život a mravnosť, ale i našu národnú a kultúrnu identitu.

/To, že katolicizmus je toho aj dnes chopný, dokazujú dva príklady z nášho najbližšieho okolia. Je to príklad poľského a litovského národa.

Litovský národ má 2,5 milióna obyvateľov, prevažne katolíkov. Tento malý národ si dodnes zachoval svoju náboženskú, národnú a kultúrnu identitu a to je priamo zázrak./

O čo by mohlo ísť dnes na Slovensku? Len naznačíme smery:

V prvom rade treba zachraňovať pravdivý pohľad na našu históriu, t.j. treba zhromažďovať a šíriť všetko, čo hovorí pravdivo o našej náboženskej a národnej histórii.

Ďalej treba brániť všetky hodnoty života: nenarodené deti, rodiny, medziľudské vzťahy, postihnutých ľudí, životné prostredie a pod. Treba ďalej vychovávať u nás slobodných a tvorivých ľudí, ľudí, ktorí túto slobodu budú žiť a vyžiarovať.

Ľudí, ktorí svoju prácu budú chápať ako vklad pre kultúru národa.

Toto meradlo im bude potom určovať aj ich mravné postoje.

A nakoniec treba za každú cenu udržať kontakt so svetovou Cirkvou a s duchom Európy. Izolácia by nám mohla byť osudná.

Kdesi hlboko v našej národnej povahe tkvie sklon k nečinnosti. Ale o čo sa nepričiníme dnes sami, nebudeme mať ! My veriaci máme prísľub od Ježiša Krista, že ak Mu zostaneme opravdivo verní, "brány pekelné nás nepremôžu". A toto je naša nádej, ktorá nám dodáva obrovský optimizmus. Ak ho my neopustíme, neopustí ani On nás a Cirkev, tak ako nespočítateľne krát v minulosti, bude môcť zohrať znovu veľkú úlohu v živote nášho národa !

/Vo svojich úvahách sme vychádzali z pozícií Katolíckej cirkvi. Necítili sme sa kompetentní hovoriť za Evanjelickú cirkev. Ale bolo by ideálne, keby obidve cirkvi pochopili takto svoje poslanie a pri úplnej rovnocennosti spolupracovali na nom./

KARDINÁL JOZEF TOMKO

Počas generálnej audiencie v stredu 24. apríla 1985 oznámil Ján Pavol II, že 25. mája 1985 vymenuje na konzistóriu 28 nových kardinálov a medzi nimi bude Slovák arcibiskup Jozef Tomko.

Kardinál Jozef Tomko sa narodil v dedinke Udavské pri Humennom 11. marca 1924. Ľudcovú školu navštevoval v rodnej obci, gymnázium v Michalovciach. Po maturite išiel študovať na Katolícku bohosloveckú fakultu Slovenskej univerzity v Bratislave. Ako nadaného študenta ho odtiaľ poslali na jar roku 1945 do Ríma. Tam býval v Nepomucene.

Za kňaza bol vysvätený 12. marca 1949. Po vysviacke pokračoval v štúdiách na Lateránskej a potom Gregoriánskej univerzite. V roku 1951 dosiahol doktorát teológie, v roku 1956 doktorát filozofie /oblasť sociálnych vied/ a v roku 1961 doktorát cirkevného práva.

Takmer 15 rokov pôsobil kardinál Jozef Tomko ako vicerektor Pápežského kolégia Nepomucena. Nejakú dobu bol aj jeho hospodárskym správcou. V roku 1959 bol poctený titulom monsignora. Od roku 1961 pracoval v Kongregácii pre učenie viery a v roku 1966 sa stal vedúcim doktrínálneho oddelenia tejto kongregácie. Popri tejto činnosti vyučoval na Rímskej univerzite sociálne vedy.

Je známe, že v období 1960 až 1963 veľmi aktívne pomáhal pri budovaní a organizovaní Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Od roku 1967 pracoval ako tajomník prvej biskupskej synody v sekcii "zmiešané manželstvá". V roku 1970 bol menovaný za pápežského preláta. V roku 1974 sa stal podtajomníkom Kongregácie pre biskupov. Tam ho 14. júla 1979 zastihlo menovanie za generálneho tajomníka celocirkevnej synody. V tom období ho Ján Pavol II vymenoval za titulárneho arcibiskupa a na sviatok sedemhulestnej Panny Márie ho pápež vysvetil za biskupa v Sixtínskej kaplnke. Činne pôsobil a organizoval biskupské konferencie v Ázii a Latinskej Amerike. V roku 1980 zorganizoval celocirkevnú synodu o rodine.

Za kardinála bol slávnostne inštalovaný 25. mája 1985.

Kardinál Jozef Tomko je známy mnohými literárnymi a predovšetkým vedeckými prácami. Spracoval komentár vieroučnej konstitúcie II. Vatikánskeho koncilu - Svetlo národov, 1972 ; Blaženstvá, 1973, Základné črty Cirkvi, Rím 1976.

Známe sú jeho práce v cirkevnoprávnej oblasti, ako napríklad : Historicko-právna problematika a pramene k dejinám slovenských diecéz, Most 1962,

Práce o ateizme : Il rapporto di lavoro in Ceco - Slovacchia negli anni 1945 - 54, Roma 1966 ; Krestan a svet /o ateizme/, Rím 1974.

Zdôrazňujeme, že uvedené diela sú iba menšou časťou jeho vedeckej publikačnej činnosti.

Popri kardinálskej hodnosti ho Svätý Otec menoval za proprefekta Kongregácie pre evanjelizáciu národov. Je to jeden z najvýznamnejších úradov vo Vatikáne. Kongregácia riadi a organizuje Cirkev v rozvojových krajinách a organizuje všetky misie. Postavenie nášho kardinála pekne vystihol jeden slovenský samizdatový časopis keď napísal : "Jozef Tomko, syn malého národa v srdci Európy sa stal svetovým misionárom !"

SLOVENSKÍ KATOLÍCKI BISKUPI

J á n V o j t a š š á k.

Biskup Ján Vojtaššák sa narodil 14. novembra 1877 v Zákamennom na Orave. Ján bol siedmym dieťaťom z 11 súrodencov. Do ľudovej školy chodil v rodnej obci a v Stankovciach, kde v tom čase pôsobil brat jeho matky Anton Klimčík ako farár. Gymnázium navštevoval v Trstenej a v Ružomberku. Filozofický kurz a teológiu študoval v Spišskej Kapitule, kde bol 1. júla 1901 vysvätený za kňaza.

Mladý kňaz kaplánoval v Hornej Zubrici, Kvačanoch, Veličnej, Tvrdošíne, Zubrohlave, Ústí, Podvlku. Bol správcom fary vo Vyšných Repašoch a konečne farárom vo Veličnej.

Po roku 1918 sa stáva najprv riaditeľom biskupskej kancelárie a neskôr i rektorom seminára.

Svätý Otec ho 13. novembra 1920 na tajnom konzistóriu vymenoval za Spišského biskupa. 13. februára 1921 bol Ján Vojtaššák vysvätený /spolu s K. Kmetkom a M. Bláhom/ za biskupa. Vysviacka sa konala v kostole sv. Emaráma v Nitre. Na druhú nedeľu pôstu 27. februára 1921 zaujal spišskú biskupskú stolicu v katedrále Sv. Martina za veľkej účasti diecézneho kňazstva a ľudu. Jeho biskupským heslom bolo : "Angelis mandavit de te."

Ján Vojtaššák bol biskupom vyše 44 rokov, ale poslednú tretinu týchto rokov už nemohol zasahovať do správy diecézy. Spišskú diecézu viedol v skutočnosti 29 rokov.

Jeho biskupská činnosť bola mimoriadne plodná. Pri príležitosti jubilejného roku zvolal na 21. a 22. júla 1925 do Levoče diecéznu synodu. Na synode boli prijaté ustanovenia o duchovnom živote kňazov, o vysluhovaní sviatostí a bohoslužieb, o stolárnych poplatkoch atď.

Veľkú pozornosť venoval výchove kňazov. Budovu seminára prestavali tak, aby bohoslovci vyšších ročníkov mohli osamote a v tichosti čo najviac pracovať.

Biskup Vojtaššák sa staral aj o školstvo. V Levoči upravil dievčenský učiteľský ústav. Do Levočského gymnázia uviedol profesorov jezuitov. Rozšíril Učiteľský ústav o moderný internát. V Spišskej Kapitule a v Zákamennom z jeho podnetu vyučovali školskí bratia.

Bol spoluzakladateľom tlačiarne a nakladateľstva Lev v Ružomberku. Z jeho iniciatívy a predovšetkým veľkej hmotnej pomoci bol v r. 1927 v Bratislave vybudovaný sociálny ženský domov Charitas.

Jeho dielo bolo tak významné, že jeho generálny vikár Jozef Tomanócy pri jeho 25.ročnom biskupskom jubileu konštatoval : "... svojou apoštolskou horlivosťou a požehnanou činnosťou stal sa tvorcom najvynikajúcejšieho obdobia dejín diecézy."

Biskup Ján Vojtaššák bol popri horlivej náboženskej činnosti aj neohrozeným zástancom národných práv Slovákov.

Vrcholom jeho intenzívnej činnosti bolo obdobie rokov 1938-1945. V mimoriadne zložitom období spoločensko-politických zápasov počas II. svetovej vojny, ktoré priamo doliehali aj na mladú Slovenskú republiku, svojim postojom prispel k usmerneniu mnohých, predovšetkým náboženských, ale aj spoločenských problémov.

3. júna 1950 biskup Ján Vojtaššák bol štátnou mocou pozbavený spravovania biskupstva. 15. septembra 1950 bol zatknutý. 15. januára 1951 bol 74-ročný biskup odsúdený na 24 rokov väzenia za údajnú velezradu a vyzvedačstvo. Až 5. októbra 1963 dostal amnestiu, ale pobyt na Slovensku mu bol znemožnený, a tak posledné roky prežil v charitnom domove v Senohraboch pri Prahe. Zomrel 4. augusta 1965 vo veku 88 rokov a v 64.roku knazstva a 44.roku biskupského účinkovania. Pochovaný bol vo svojom rodisku v Zákamennom dňa 7. augusta 1965.

Pri príležitosti 20. výročia úmrtia si s vďakou spomíname na otca biskupa Jána Vojtaššáka

P a v o l P e t e r G o j d i č

Biskup Gojdič sa narodil v Peklanoch dňa 17. júla 1888. Gymnázium navštevoval v Prešove. Teológiu študoval v Prešove a v Budapešti. Za grécko - katolíckeho kňaza bol vysvätený 27. augusta 1911. Postupne bol katechétom v Prešove a kaplánom v Sabinove. V diecéznej kancelárii bol archivárom, osnovníkom a neskoršie riaditeľom.

V roku 1922 vstúpil do rehole bazilianov. Za grécko-katolíckeho biskupa bol vysvätený v Ríme 25. marca 1925 ako titulárny biskup Harpašský, apoštolský administrátor Prešovskej diecézy.

Keď nastupujúci režim po roku 1948 chcel administratívne zlikvidovať grécko - katolícku Cirkev, musel sa v prvom rade zamerať na jej hlavu - biskupa. A tak vo vykonštruovanom procese spolu s biskupmi J. Vojtaššákom a M. Buzalkom bol rozsudkom z 15. januára 1951 odsúdený na doživotné väzenie.

Väzenie biskup zobral ako svoj údel. Máme mnoho svedectiev o jeho hrdinskom chovaní počas výkonu trestu.

Biskup Pavol Gojdič zomrel v deň svojich narodenín 17. júla 1960 v leopoldovskej väznici.

Pripomíname si 25. výročie smrti otca biskupa Pavla Gojdiča. Toto výročie nech je nám pohnútkou k úvahám o jeho odkaze dnešku. Bol to človek, ktorý nezradil. Ako chorý a slabý odolal návrhom zo strany štátnej moci a do vyhasnutia svojho pozemského života ostal verný Cirkvi a jej viditeľnej hlave Svätému Otcovi.

GRÉCKOKATOLÍCI

Začiatok ich dejín všetci poznáme, pretože sú to aj naše dejiny. Knieža Rastislav poslal poslov do Konštantínopolu, hlavného mesta vtedajšieho gréckeho sveta, so žiadosťou o vyslanie učiteľa, "ktorý by nám v našom jazyku pravú kresťanskú vieru vysvetlil, aby sa aj iné krajiny, to vidiac, pripodobnili nám. Tak pošli nám, vladáru, biskupa a učiteľa takého, lebo od vás na všetky strany vždy dobrý zákon vychádza." Byzantský - grécky cisár Michal III. žiadosti vyhovel a vyslal na Veľkú Moravu bratov Konštantína a Metoda.

Bolo to v dobe, keď ešte trvala základná jednota kresťanského sveta. Gréci uznávali primát rímskeho pápeža. Obvinenia nemeckých biskupov na adresu Bratov síce už naznačovali napätie medzi Východom a Západom, ale Bratia pokladali za prirodzené, že sa išli brániť proti obvineniam do Ríma a v Ríme, nie v Byzancii, žiadali o potvrdenie svojej misie. Rím dal za pravdu Bratom, nie nemeckým - západným biskupom. Táto jednota mala trvať už len necelých 200 rokov. V r. 1054 byzantský patriarcha Michal Kerulárius vyslovil exkomunikáciu nad západnými katolíkmi. Tak začal Východný rozkol, najväčšie rozštiepenie Katolíckej cirkvi. Východná a Západná cirkev sa výrazne začali poberať rôznymi cestami. Obe sa pokladali za pravé dedičky Kristovej zvesti a východná si to dala aj do názvu.

K prvému pokusu o opätovné zblíženie došlo florentskou dohodou v r. 1439, ale k jej praktickej realizácii nedošlo, pretože Carihrad dobyli Turci o 14 rokov neskôr a Byzantská ríša ako politický základ ortodoxnej cirkvi prestala existovať. Zostali však ortodoxní kresťania so svojou živou vierou.

V 16. storočí začala ašpirovať na ich vedenie vzrástajúca sa Ruská ríša. Moskva sa mala stať tretím Rímom, po úpadku prvých dvoch - Ríma a Carihradu. Vyhliadky, ktoré Moskva ponúkala ortodoxným veriacim, neboli nijako lákavé - kultúrna zaostalosť kléru a tým aj veriacich a bezvýhradná poslušnosť hlave štátu. Moskva neuplatňovala svoje nároky len duchovnými prostriedkami. Tam, kde ruskú politickú moc neutralizovali iné štáty, podarilo sa ortodoxným kresťanom nájsť prijateľné východisko. Uzavreli "úniu" s Katolíckou cirkvou. Podľa únie si ponechali vlastnú liturgiu, bohoslužobnú reč staroslovienčinu, možnosť svätenia ženatých mužov za kňazov, ale uznali primát pápeža. Takúto úniu uzavreli pravoslávni poľskej ríše v Breste-Litovsku v r. 1595/6 a pravoslávni v rakúskom Haliči v Užhorode v r. 1649. Tieto únie znamenajú vo vlastnom slova zmysle zrod gréckokatolíkov, podľa nich niekedy nazývaných aj uniatmi. Vznik Únie uľahčil skutočnosť, že ani predtým neboli medzi Katolíckou cirkvou a pravoslávnyimi hlbšie vieroučné rozdiely.

Okolnosti vzniku únií signalizovali nebezpečie, ktoré akoby trvale sprevádzalo gréckokatolíkov. Ich osud je závislý na charaktere vzťahov medzi Východom a Západom v Európe a na priebehu demarkačnej čiary medzi týmito civilizáciami. Trochu zjednodušene možno povedať, že vždy, keď sa politický vplyv historického Ruska posunul na západ na územie, obývané gréckokatolíkmi, začalo sa im zle vodiť.

Prvýkrát sa tak stalo po rozdelení Poľska v r. 1795. Východná časť Poľska pripadla Ruskej ríši. Cári najskôr rôznym administratívnym spôsobom obmedzovali gréckokatolíkov, až nakoniec v r. 1839 zvolali do Polocka tzv. sobor svojich prívržencov medzi gréckokatolíkmi, ktorí odhlasovali pripojenie sa k pravoslávniu. Podobným spôsobom odhlasovali v r. 1875 v Chelme niektorí gréckokatolíci pripojenie sa k pravoslávniu zo západnejších území, patriacich do Poľského kráľovstva, ovládaného Ruskom. V oboch prípadoch ruská vláda považovala prehlásenie niekoľkých svojvoľne vybraných gréckokatolíkov o pripojení sa k pravoslávniu za zrušenie celej Gréckokatolíckej cirkvi na svojom území. Kňazov a veriacich, ktorí chceli zotrvať vo svojej cirkvi, násilne vysídlili do hĺbky Ruska alebo uväznili.

Pre gréckokatolíkov na dnešnom našom území je 19. storočie dôležité tým, že v r. 1818 zriadil pápež Pius VII. prešovské biskupstvo bulou "Relata semper". Biskupstvo vzniklo rozdelením staršieho mukačevského biskupstva.

Ďalšie dramatické obdobie pre gréckokatolíkov nastalo po II. svetovej vojne.

V r. 1946 zvolala skupina svojvoľne vybraných gréckokatolíckych kňazov a laikov /spolu 226 osôb/ z územia, začlenených do ZSSR, tzv. Lvovský sobor, ktorý odhlasoval pripojenie sa k pravoslávniu. Sovietska vláda považovala prehlásenie soboru za zrušenie celej Gréckokatolíckej cirkvi na začlenených územiach. Kňazov a veriacich, ktorí chceli zotrvať vo svojej cirkvi, uväznili, medzi nimi aj biskupa Jozefa Slipyja. Zákaz Gréckokatolíckej cirkvi v ZSSR trvá doteraz.

Na východnom Slovensku sa podobný akt odohral 28.4.1950. Štátne orgány zvolali do Prešova tzv. sobor asi 800 gréckokatolíkov podľa vlastného výberu, z toho 82 kňazov. Pre väčšiu povolenosť účastníkov soboru deň predtým zatkli prešovského biskupa Pavla Gojdiča. Sobor, ktorý mal byť pôvodne len konferenciou o otázkach návratu k pravoslávniu, dirigovaný z vedľajších miestností štátnymi a straníckymi činiteľmi, prehlásil zrušenie užhorodskej únie z r. 1649, pripojenie sa k Pravoslávnej cirkvi a uznal tým nad sebou jurisdikciu moskovského patriarchu. Vláda považovala prehlásenie soboru za zrušenie gréckokatolíckej cirkvi v ČSR.

Prešovský sobor bol začiatkom doteraz najťažšieho obdobia v dejinách našich gréckokatolíkov. Biskupa Gojdiča odsúdili na doživotie a trest bez zvyšku vykonal, pretože zomrel vo väznici v Leopoldove pred štvrtstoročím, 17. júla 1960. Biskup Gojdič je veľkou postavou gréckokatolíckej cirkvi a moderných slovenských dejín. Počas vyšetrovania aj po odsúdení mu opakovane ponúkali slobodu a návrat do biskupskej funkcie, ak schváli prešovský sobor. Biskup Gojdič obetoval život za vernosť svojej cirkvi.

Kňazov, ktorí chceli zotrvať vo svojej cirkvi, uväznili alebo vysťahovali do pohraničia. Podobný osud stihol aj mnohých veriacich. Do gréckokatolíckych dedín dosadili pravoslávnych kňazov, niektorých delegovaných zo ZSSR.

Dráma gréckokatolíkov v uplynulých desaťročiach nastoluje mravnú výzvu najmä Praveslávnej cirkvi, ale aj nám, rímskym katolíkom. Pravoslávna cirkev, sama prenasledovaná v ZSSR, sa doteraz nedištancovala od násilného privtelenia gréckokatolíkov, ba v počinoch svojich oficiálnych predstaviteľov ho privítala. Rímskokatolíckej cirkvi vedia naši bratia uviesť mnohé príklady, keď počas zákazu svojej cirkvi chceli pristupovať k sviatostiam radšej v rímskokatolíckom kostole než v pravoslávnom, ale naši kňazi nemali odvahu im sviatosti udeliť.

Temné obdobie v dejinách našich gréckokatolíkov trvalo do r. 1968. Demokratizačný proces gréckokatolíci využili v prvom rade na obnovu cirkvi. Vo vtedajšom politickom ovzduší mali úspech a vládne nariadenie 70/1968 Zb. zahrnulo Gréckokatolícku cirkev medzi štátom uznávané cirkvi. Štátny súhlas na výkon funkcie ordinára prešovského gréckokatolíckeho biskupstva dostal Ján Hirka. Do obnovennej cirkvi sa nevrátilo len asi 5 % pôvodných gréckokatolíkov, ktorí zostali pravoslávni. Obnovu Gréckokatolíckej cirkvi nezvrátila ani nasledujúca politika normalizácie. Gréckokatolícka cirkev tak zostala spolu s federáciou jediným trvalým výsledkom Dubčekovho obdobia.

Pravda, jednoduché to nemá. O kostoly sa delí s pravoslávni, dokonca aj v takých obciach, kde pravoslávnych niet. Vedie to k viacerým sporom s Pravoslávnu cirkvou, v ktorých štátne orgány nadržávajú pravoslávny.

Gréckokatolícka cirkev zdarne naplňuje svoje pastoračné poslanie. Veľkú zásluhu na tom má pavné vedenie, vrátane jednotného duchovenstva. Gréckokatolícki duchovní nemajú medzi sebou organizáciu podobnú *Pacem in terris*.

Počet gréckokatolíkov v ZSSR je veľkou neznámou, keďže oficiálne je cirkev zakázaná a žije ako v katakombách. Najväčší počet gréckokatolíkov je potom v USA /600 000/ a druhý najväčší počet na Slovensku /asi 300 000/. Prominentným slovenským gréckokatolíckym laikom je Štefan B. Roman, predseda Svetového kongresu Slovákov, žijúci v Kanade. Významnou udalosťou, presahujúcou rámec gréckokatolíckej cirkvi, bola posviacka gréckokatolíckej katedrály Premenenia Pána v Unionville v Kanade. Katedrálu posvätil pápež Ján Pavol II. v septembri m.r.

Gréckokatolíci akoby v náboženskej sfére predstavovali onú mnohosť foriem, pokojne existujúcich vedľa seba, tak charakteristickú pre strednú Európu. Sú súčasne mostom - opäť v náboženskej sfére - medzi Východom a Západom a v tomto zmysle priamymi nositeľmi cyrilometodskej tradície. Škoda, že v tomto metodskom roku nedostali príležitosť plnšie prejať túto súčasť svojho poslania.

Gréckokatolíci žijú na východnom okraji katolicizmu. Vernosť svojej viere a Svätému Otcovi preukázali za ťažších podmienok než sme mali my, rímski katolíci. Poznanie ich osudov v posledných desaťročiach vyvoláva mnohé pocity ; nech je tu menovaný aspoň jeden z nich - úcta.

VELEHRAD '85

To, čo sme prežili na Velehrade, prevýšilo všetky naše očakávania. Kardinál Casaroli po návrate do Ríma charakterizoval tento deň tromi slovami : pokora, zbožnosť, nadšenie.

Prežili sme Letnice, ktoré nám iste vyprosil sv. Metod.

Púť začala už v sobotu 6. júla. Na tento deň bolo ohlásené neformálne stretnutie mladých ľudí z celého Československa. Popoludní bolo celé priestranstvo pred bazilikou i samotná bazilika plná mládeže.

Sedeli v hlúčkoch, zvitavali sa - pretože sa väčšinou poznali - hrali na gitarách a spievali piesne, ktoré nám boli dobre známe. Časť biskupov z Čiech a zo Slovenska bola prítomná už v totoodpoľudnie. Biskup Očenášek a biskup Korec boli medzi mládežou a zostali s ňou až do neskorej noci.

Pôvodne sa počítalo, že bazilika bude otvorená a tam všetci spoločne strávime celú noc. Po večernej sv. omši ju však bolo treba opustiť a tak asi 5 000 mladých ľudí sa rozdelilo na dve skupiny - jedna zostala pred bazilikou a druhá sa presunula na lúku pod cintorínom.

Na týchto dvoch miestach strávila mládež noc v modlitbe, speve a skandovaní hesiel na slávu Cirkvi a pápeža. Boli ďaleko od všetkej politiky - ani im na um neprišla.

Boli šťastní, že sú spolu, že si rozumia, že čosi spoločné im prináša radosť. Prežívali, že sú mladí a vnútorne slobodní. To, čo je najvlastnejšie mladosti - túžba po pravde, po láske a slobode - to títo mladí ľudia, hoci vychovávaní za zvláštnych okolností, spontánne vyjadrovali. Vyjadrili, že sloboda je v prvom rade vnútorný stav, a nehanbili sa dať najavo, že túto slobodu im prináša práve Cirkev. Azda na celý život zostane mladým ľuďom táto noc v pamäti.

Popisovať atmosféru nedele je možno zbytočné. Už pred sv. omšou došlo k historickej udalosti. Niektorí mladí reholníci /tzv. tajní reholníci/ z Čiech a zo Slovenska sa obliekli do svojich reholných rúch. Porušili 35-ročné "tabu" a znovu dali zaskviet našej Cirkvi v jej integrálnnej kráse.

Pri príchode cirkevných hostí došlo k takému nadšenému privítaniu, že asi po dvadsiatich minútach sa ozvalo cez mikrofón: "Prosíme vás, dovoľte nám začať". Slávnosť začala, ale - s výnimkou sv. omše, ktorú všetkých tých asi 250 tisíc ľudí prežívalo v modlitbe - až do konca ju sprevádzali nadšený potlesk a volanie na slávu: "Nech žije Sv. Otec". "My chceme Sv. Otca", "Nech žije kardinál Tomášek", "Chceme náboženskú slobodu", "Chceme biskupov", "Casaroli", "Viva papa". Volalo sa stále a nadšene. Zhromaždení ľudia reagovali tak citlivo a múdro na všetko, čo sa na tribúne odohrávalo, že jediné vysvetlenie je možné: Duch Boží bol s nami.

Kardinál Tomášek na konci slávnosti povedal skupine mladých ľudí: "To nie je skutočnosť, to je sen."

Ešte jedno prevolávanie sme nespomenuli. V jednej chvíli ľudia začali skandovať: "Nech žije Cirkev". Spolu s volaním na slávu Sv. Otcovi bol toto azda najkrajší výkrik, ktorý odznel na Velehrade. Ľudia z Čiech a zo Slovenska znovu a znovu si uvedomovali, že Cirkev je naša Matka a Ochrankyňa. Znovu a znovu si uvedomovali, že Cirkev nám prináša slobodu, radosť a spásu a že všetci nesieme za ňu zodpovednosť. Cirkev na čele s pápežom.

Ak by len toto bolo ovocím nášho Svätého roku, bol to naozaj Svätý rok.

Velehradská slávnosť má živý ohlas v rozhovoroch našich spoluobčanov aj v massmédiách, najmä v zahraničí. /ČSTK uverejnila k veci málo určité vyhlásenie 17. júla/. Ohlas sa zaoberá ani nie tak náboženskou stránkou osláv metodského výročia ako skôr politickou dimenziou masových prejavov ľudí na okraji náboženských osláv.

Veriaci išli na Velehrad z dôvodov náboženských, nie za politikou. Úrady si však chceli slávnosť prisvojiť a zaradiť ju do obvyklého politického rituálu našej súčasnosti. Nazvali ju mierovou slávnosťou so všetkými asociáciami na jednostrannú mierovú propagandu. Sv. Metod sa mal zo slávnosti takmer vytratiť, v každom prípade náboženský aspekt jeho misie.

Tomuto pokusu sa prítomní veriaci museli postaviť na odpor a urobili to účinne.

Predseda ONV Uherské Hradište a po ňom minister kultúry ČSR Milan Klusák vyprovokovali veriacich k masovým prejavom nesúhlasu vždy, keď vo svojich prejavoch chceli slávnosť zmanipulovať do politických polôh, veriacim nie vlastným. Nesúhlas sa zdvihol, keď slávnosť označili za mierovú /mierovosť bola len jednou z viacerých dimenzií tejto náboženskej slávnosti/, keď sv. Metoda menovali bez prívlastku "svätý", keď ignorovali vieru ako základnú motiváciu aj nášho svetského konania. Minister Klusák si uvedomil, že koncepcia strany a vlády pre oslavy nie je na mieste a vo svojom prejave zjavne improvizoval, vypustil z neho kontraverznejšie pasáže. Denná tlač uverejnila 8. júla jeho prejav na Velehrade podstatne iný než v skutočnosti predniesol.

Naši oficiálni cirkevní hodnostári, prítomní na Velehrade, sa tiež môžu zamyslieť, že spontánny aplauz dostal spomedzi nich len kardinál Tomášek, ktorého meno sa vo vedomí ľudí spája s vernosťou Sv. Otcovi.

Velehrad 85 je dôkazom, že sv. Metod stále účinkuje v našich dejinách. A nakoniec vyvstáva prirodzene otázka: čo ďalej ?

Pôvodne sme mysleli, že na záver tohoto jubilejného roku príde Sv. Otec, aby na Slovensku zasvätil náš národ Sedembolestnej Panne Márii. Toto bola ústredná myšlienka, ktorá sa zrodila pred tromi rokmi, 15. septembra v Šaštíne. Zatiaľ sa zdá, že Svätý Otec teraz nepríde, ale takisto sa zdá, že ako národná Cirkev sme na zasvätenie ešte nie dost pripravení. A preto ako prirodzený plod tohoto jubilejného roku 1985 vychádza príprava na zasvätenie sa Panne Márii. Bolo by ideálne, keby sa táto príprava stalo postupne záležitosťou našich farností. Tak by sa zasvätenie stalo naozaj celocirkevnou záležitosťou v našom národe. O programe tejto prípravy budeme postupne informovať.

Zostáva našou pevnou vierou, že nakoniec toto zasvätenie u nás predsa vykoná Svätý Otec.

GABOLTOV 85

Po veľkých tohoročných púťach na Velehrade a v Levoči 6.-7.7. je potrebné pripomenúť aj druhú najnavštevovanejšiu púť na východnom Slovensku, konanú na česť Matky Škapuliarskej 20.-21.7 v Gaboltove /okr.Bardejov/. I keď nie je tak v povedomí veriacich celého Slovenska ako Levočská či Šaštínska púť, o to viac však znamená pre veriacich na východnom Slovensku.

Tí sa tu už v sobotu odpoľudnia schádzali v tisícoch pešo i autami. Na úzkej ceste sa len veľmi pomaly dalo napredovať pre početné procesie peších pútnikov, ktoré so spevmi a modlitbami na perách išli pozdraviť "svoju" Matku.

Gaboltov nás privítal zákazom zastavenia vozidiel po oboch stranách cesty, z jedného konca dediny až na druhý. Našinec sa hneď dovtipil, prečo sú tu tieto dopravné značky, ktoré tak husto nebývajú ani na niekoľkonásobne frekventovanejších uliciach väčších slovenských miest, nieto v takejto maličknej dedinke, bokom od hlavnej cesty... Aj v tomto prípade sa prejavila kresťanská solidarita, ktorá by sa zišla aj inokedy. "Tu nemožeš stac s motormi, bo zajtra vam daju stokorun pokuty. Ta poce ku nam do dvora" - privítala nás pred jedným domom gazdiná. Nuž sme zaparkovali medzi ďalšími pätnástimi "motormi" v záhrade, do ktorej do rána pribudlo ešte zo desať ďalších. Každý dvor v dedine bol plný aut.

Z neďalekého kostolíka sa už ozýval spev pútnikov. Program oznamoval svätú omšu v sobotu o 19-tej a 22. hodine - tú vo východnom obrađe. V nedeľu o polnoci, piatej, pol siedmej, ôsmej a slávnostnú o desiatej hodine. Medzitým kajúčne pobožnosti, ruženec, križová cesta a ako tradične - dlhé rady kajúcnikov pri niekoľkých spovedniciach pod stromami.

V malom kostolíku, zasvätenom sv. Mikulášovi, sú po bokoch hneď až dva mariánske oltáre - vpravo Sedembolestnej Patrónky Slovenska a vľavo oltár Panny Márie Škapuliarskej. K nej sa teraz obracali oči i srdcia tých, ktorí tu prišli ďakovať i prosiť.

Pretože kostolík sotva stačí pre miestnych farníkov, bohoslužby sa konali na tribúnke, postavenej nad sakristiou, ktorá tvorila centrum ako-by malého prírodného amfiteátra nad kostolom. Stovky pútnikov prichádzali po celú noc. Veľmi pôsobivá bola scéna o pol-noci, keď tisíce odpočívajúcich pútnikov na zazvonenie vstali a zúčastnili sa svätej omše. Hlboký duchovný zážitok umocňoval celonočný bohatý program.

Pohodu pútnikov, ktorých sa tu vystriedalo za dva dni asi 20-25 tisíc, narušil o tretej ráno hustý dážď, ktorý ich rozohnal do zaparkovaných áut. Ostatní mokli v neustávajúcom lejaku, mnohí sa už po nočných bohoslužbách vracali domov uzistení a premočení. Dážď bol taký silný, že prehlušil aj bohoslužby, konané na pár metrov od nás. Pršať prestalo až na začiatku hlavnej sv. omše o desiatej a na tých, ktorí tu dovtedy vytrvali, sa predrali nesmelé lúče slnka.

Na kázni pri slávnostnej sv. omši miestny vsd. pán dekan nadviazal úvodnými slovami z Proglasu na cirkevné oslavy 1.100 výročia smrti sv.Me-toda na Velehrade a na prínos našich vierozvestcov k rozšíreniu úcty voči Panne Márii v našom národe. Zdôraznil, že i účasťou na tejto mariánskej púti sa hrdo hlásime k viere, ktorá pomohla zachovať náš národ, k dedičstvu našich otcov.

Poukázal na dnešný morálne znečistený, nemravný svet, ktorý nedocenjuje hodnotu čistoty. Šliapúc po nej si nahovára, že ide k pokroku, neuvedomujúc si, že tým skutočný pokrok len brzdí a zneuctuje a degraduje človeka. Na pomoc proti tomuto zlu sveta si my kresťania máme od Panny Márie vziať 3 rady, 3 vzory, 3 kľúče k Bohu: zachovávanie stavovskej čistoty, prijímanie Slova Božieho zo Sv. Písma do srdca i rozumu a prijímanie Božej vôle podľa vzoru Máriinho "Staň sa", i v nepohode a ťažkostiach.

Mladým, ktorí tvorili väčšinu pútnikov, zvlášť zdôraznil ich zodpovednosť za budúcnosť národa, sveta i Cirkvi s poukazom na vyznanie nášho básnika Sama Chalupku:

"Pravde žil som, krivdu bil som, verne národ svoj ľúbil som.
To jediná moja vina a okrem tej, žiadna iná !"

Po kázni celé spoločenstvo zaspievalo na znak túžby po zasvätení sa Slovenska Panne Márii hymnickú pieseň Ó, Mária, Bolestivá.

Bohoslužby pokračovali s nohami zaborenými po členky v mazľavom blate, so skrebnutými údmi, ale s horúcimi srdcami. Nečudo, že záverom sa niekoľkokrát ozval aj udomácnujúci sa potlesk. Svoju lásku a oddanosť k Panne Márii sme vyjadrili pred požehnaním touto zasväcujúcou sa modlitbou :

Matka Škapuliarska, Matka milosrdenstva, Kráľovná neba i zeme,
Útočisko hriešnikov i nás všetkých, my zhromaždení na kajúcej pobožnosti, zasväcujeme sa zvláštnym spôsobom Tvojmu Nepoškvrnenému Srdcu.

Týmto zasvätením chceme prežívať s Tebou a prostredníctvom Teba všetky záväzky svojho krstného zasvätenia. Preto sa zaväzujeme, že sa budeme usilovať o vnútorné obrátenie, tak veľmi požadované Evanjeliom, ktoré nás oslobodí od sebalásky a od lacných kompromisov zo svetom, aby sme tak podľa Tvojho vzoru boli pohotoví plniť vždy a jedine vôľu Nebeského Otca.

Najdobrotivejšia a Najmilšia Matka, Tebe zverujeme celé svoje bytie a kresťanské povolanie, aby si nimi Ty mohla nakladať pre svoje plány v tejto rozhodujúcej hodine, ktorá ťažko ťahá na nás. Týmto sa zaväzujeme, že budeme žiť podľa Tvojej vôle, najmä čo sa týka obnovy ducha pokánia a modlitby. Chceme horlivo spolusláviť najsvätejšiu Obetu Eucharistie, denne sa modliť svätý ruženec a viesť obetavý a radostný život zodpovedajúci Evanjeliu, ktorý by bol dobrým príkladom zachovávanía Božieho zákona a uskutočňovaním kresťanských zásad a prikázaní.

Slubujeme Ti, že ostaneme verní Svätému Otcovi Jánovi Pavlovi, zjednotení s ním, s biskupmi a kňazmi, ktorí sú s ním spojení, že vytvoríme bariéru proti rozkladnému zneužívaniu Učiteľského úradu Cirkvi, ktoré ohrozuje samotné základy Cirkvi.

Pod Tvojou materinskou ochranou chceme byť apoštolmi dnes tak potrebného spoločenstva lásky k Svätému Otcovi a modlitby za neho. Preto vyprosujeme pre neho Tvoju zvláštnu ochranu. Prosíme Ťa, aby jeho príklad odvážneho a obetavého pastiera a Tebe oddaného syna nasledovali aj veriaci a všetci jeho kňazi. Aby tak prekonali strach, neistotu a všetko čo im bráni, aby naplno žili a hlásili nefalšované Evanjelium a vyhýbali sa tak všetkému zlu a všetkým kompromisom s týmto svetom a s nepriateľmi Tvojej svätej Cirkvi.

Napokon Ti slubujeme, nakoľko je to možné, že aj duše, s ktorými prideme do kontaktu, budeme privádzať k obnovej a oddanej úcte k Tebe. Sme si vedomí, že bezbožnosť olúpila mnohých veriacich o vieru, že zloba a hriech nenávisť a hnev stále viac zaplavuje svet. Preto sa odvažujeme s dôverou pozdvihnúť svoje oči k Tebe, Ty Matka Ježiša a naša, mocná a milosrdná Matka, a prosíme Ťa ešte dnes o záchranu všetkých Tvojich detí a s pevnou nádejou ju očakávame od Teba, o dobrotivá, o milostivá, o prelaskavá Panna Mária. Amen.

Po bohoslužbách sme sa premočení a uzímení vracali domov. Rozlúčili sme sa na "parkovisku" s milou gazdinou, ktorá nechcela ani počuť o tom, aby sme jej zaplatili "parkovacie" či lepšie "odšľodné" - za zničený trávnik, lebo v rozmoknutej zemi autá zanechávali hlboké rozjazdené kolaje. Ba povedala nám, že najlepšia odmena pre ňu bude, ak prideme o rok znova. Slúbili sme.

V ušiach nám zvučala pápežská hymna a v mysliach výzva miestneho p. farára - aby každý z účastníkov tohtoročnej púte na budúci rok dovedol aspoň jedného ďalšieho. Je to prosba, ale i záväzok zároveň - sme národ, ktorý sa chce zasvätiť Panne Márii, a preto dokážme túto túžbu po zasvätení aj verejne svojou účasťou na kajúcnych púťach! Prekonajme svoje obavy a strach. Prekonajme choroby a bolesti! Prekonajme nepriazeň počasia, pohodlie a lenivosť! Pridme sa povzbudiť a prehliť vo viere a v láske voči Pánu Bohu a Jeho i našej Matke!

Pridme do Šaštína, Levoče i Gaboltova!
Pripravme sa na zasvätenie Slovenska!

GABAJ - BOROVSKÝ - KONC

13. júna prebehlo na Mestskom súde v Bratislave odvolacie pojednávanie proti Alojzovi Gabajovi, Braňovi Borovskému a Tomášovi Koncovi, súdeným za pokus o dopravu náboženskej literatúry z poľských hraníc na Slovensko. Senátu predsedal Dr. Peter Šamko, obžalobu zastupoval prokurátor Dr. Serbin. Pojednávanie sa konalo v dôsledku odvolania obžalovaných proti rozsudku Obvodného súdu Bratislava I, ktorý prvým dvom uložil 18 mesiacov nepodmienečne a Tomášovi Koncovi 14 mesiacov tiež nepodmienečne. Senátu obvodného súdu predseda Dr. Pavol Lešták.

Na odvolacom pojednávaní sa zúčastnilo asi 30 prevažne mladých ľudí. V súdnej sieni aj na chodbách Justičného paláca vytvorili atmosféru solidarity s obžalovanými. Odvolací súd všetkým trom chlapcom trochu znížil trest, Gabajovi a Borovskému na 14 mesiacov nepodmienečne každému, Koncovi na 12 mesiacov nepodmienečne. Možno súd tak trochu počítal s ustanovením Trestného zákona, ktoré umožňuje podmienene odpustiť zvyšok trestu, ak odsúdený už polovicu trestu odpykal. To je práve prvý bod troch našich priateľov, ktorí boli vyše 7 mesiacov vo väzbe v Poľsku a v ČSSR. Väzba sa započítava do výkonu trestu. Ostatne, pre Borovského a Konca to aj tak nebol jediný trest, pretože oboch vylúčili z vysokej školy - Borovského dekan Chemicko-technologickej fakulty SVŠT prof. Antonín Lodaš, Konca dekan Strojníckej fakulty SVŠT prof. Sergej Labuza, Obaja sú od apríla t.r. v základnej vojenskej službe.

Po vynesení druhostupňového rozsudku si všetci traja podali žiadosť o podmienene odpustenie zvyšku trestu. Spíňali zákonné podmienky pre odpustenie už tým, že to bol ich prvý trest a mali priaznivé posudky z miesta bydliska aj od z mestnávateľa. V takýchto prípadoch je ustálenou praxou, že súd najskôr rozhodne o žiadosti o podmienene odpustenie zvyšku trestu a tým odpadne procedúra nástupu na výkon zvyšku trestu.

V tomto prípade však súd - konkrétne Dr. Pavol Lešták z Obvodného súdu Bratislava I - postupoval opačne. O žiadosti o odpustenie na zvyšok trestu nerozhodol, ale všetkým trom chlapcom nariadil nástup na zvyšok trestu dňom 29. 7. 1985. Treba uviesť na vysvetlenie, že zákon neukladá žiadne lehoty na rozhodnutie o odpustení zvyšku trestu, ale ani lehoty na nástup na výkon zvyšku trestu. Dr. Lešták by preto neporušil zákon, keby najskôr rozhodol o odpustení zvyšku trestu. Opačný postup bol jeho osobnou iniciatívou proti našim priateľom.

Gabaj a Konc zatiaľ zo zdravotných dôvodov nemuseli na výkon trestu nastúpiť, ale Borovského vojenský útvar, v ktorom vykonával vojenskú službu, eskortoval do väznice Brno-Bohunice, dokonca už 25. júla.

Bratislavská mládež sa rozhodla, že až do skončenia výkonu trestu sa bude bez prestania modliť za svojich priateľov vo väzení.

ŠAŠTÍN '85

Úprimne pozývame všetkých v nedeľu 15. septembra 1985 do Š a š t í n a.

"SEDEMBOLESTNÁ PANNA MÁRIA, PATRÓNKA SLOVENSKEHO NÁRODA, ORODUJ ZA NÁS !"